Кой говори? Авторът или героят?

Новини | Култура | Общество | на 11.11.2024 03:00

Защо говорим за това?

През последните дни по новините се обсъждаше скандал около… театрална пиеса!
Имаше дори сблъсъци пред Народния театър. Причината? Реакции на обида от репликите на героите в една пиеса. Всичко това ни напомни колко важна е литературата. И ни подсказа да обясним нещо, което ще ви помогне по този предмет. За целта ще влезем в ролята на критици (вж. картинката към статията).

Какво е искал да каже авторът

Ох! Този въпрос се цитира иронично от всички, които не са внимавали в часовете по литература. Те намекват, че изясняването на смисъла е едва ли не глупаво занимание. Той каквото е искал да каже, си го е казал!

Стоп! Тук е първата грешка. Когато пише едно произведение, авторът не говори от свое име, а от името на героите си. Кой казва: „Бабо, защо са ти толкова големи очите?“ – Шарл Перо или Червената шапчица? Ами: „Аз от баба избягах, аз от дядо избягах, та от тебе ли, Лиске, няма да избягам?“ – Ангел Каралийчев или житената питка?

Кой казва за виенчани: „Айнц, цвай! Гут моргин, па все гледат да докопат нещо“, а за виенчанки: „Знам ги аз тукашните жени“ – Алеко Константинов или бай Ганьо? Бай Ганьо, разбира се. И ако виенчани се обидят на Алеко, ще е доста смешно. Защото писателят и героят му не са едно и също, даже може да са на противоположни мнения!

Различните герои могат да спорят, да излагат различни идеи. Много често авторът не заема позиция, а просто представя техния спор. Малко като "за" и "против" - така че читателят сам да реши какво мисли. Според теб какво ще се получи, ако някой отвори такава книга и прочете само реплика на един от героите? Ще си създаде грешна представа. Затова не вярвай, когато ти казват, че "няма нужда да четеш цялото произведение", а само откъса в учебника.

Изкуството не описва непременно живота

Българският писател Иван Вазов много забавно описва какво става, когато хората не различават изкуството от живота. В романа му „Под игото“ има разказ за театрално представление в село Бяла черква. Развълнуваните зрители забравят, че ставащото в пиесата е наужким, и баба Хаджи Павловица се провиква към сцената: „Бре, баби, не плачи – булката е жива!“. А майката на един от актьорите, който се преструва на полудял, от притеснение иска да излезе на сцената!
За читателите на Вазов е очевидно защо това е смешно. Фратю не полудява наистина, а само се преструва. Плачът на „графа“ не е наистина. А когато Бойчо Огнянов сяда по царски на дивана, то не е „от неуважение към публиката“, както го обвиняват, а защото му е такава ролята.
За да не приличаме на баба Хаджи Павловица, ето няколко важни литературни подсказки:

1. **„Какво казва героят“ и „какво казва авторът“ са две различни неща.** Авторът може да слага в устата на героите си мисли, които сам смята за абсурдни! Също като Алеко и бай Ганьо, нали?
2. **Дори „разказвачът“ не е същото като „авторът“.** Разказвачът е невидим герой, но той има свой глас и характер. Представи си – ако правиш аудиозапис на приказка, ще ти трябва актьор и за „разказвача“, нали? И ще трябва да му кажеш как точно да говори – приказно и упоително, смешно и насечено, с акцент…? Да не говорим, че понякога се оказва, че разказвачът много неща не знае – или направо ЛЪЖЕ! Да, писателите измислят и такива неща. Например в някой криминален роман да се окаже, че разказвачът е убиецът!

С други думи, „какво е искал да каже авторът“ е интересен въпрос. За да му отговорим, трябва **да сме чели цялото произведение**. И да отделим време и внимание, за да разгадаем смисъла му. Тогава можем да решим съгласни ли сме, или не.

А ти как мислиш?

Въпросника към тази статия можеш да решиш онлайн на:
/book/5132-koy-govori-avtorat-ili-geroyat

Сканирай този QR-код и влез директно във въпросника ->

©"Вижте" е издание на Фондация Гутенберг 3.0. Всички права са запазени